

icmp

International Commission on Missing Persons

VODIČ ZA CIVILNE ŽRTVE RATA

Kako ostvariti pravo na zaštitu kao
civilna žrtva rata u Federaciji BiH

Sarajevo, 2007.

ICMP

Međunarodna komisija za nestale osobe/lica
Alipašina 45a, 71000 Sarajevo, BiH
Tel: (+387) 33 218 660, Faks: (+387) 33 203 297
www.ic-mp.org; icmp@ic-mp.org

INO/INL

Institut za nestale osobe/lica Bosne i Hercegovine
Hamdije Čemerlića 2/15, 71000 Sarajevo, BiH
Tel/Faks: (+387) 33 033 703 286

CSpi

Centar za slobodan pristup informacijama
Sime Milutinovića 14, 71000 Sarajevo, BiH
Tel/Faks: (+387) 33 238 651, 238 652, 238 854
www.cspi.ba; info@cspi.ba

SADRŽAJ

I	- Ko se smatra civilnom žrtvom rata u Federaciji BiH	1
II	- Osnovna prava civilnih žrtava rata	6
III	- Korištenje i prestanak prava civilnih žrtava rata	13
IV	- Postupak za ostvarivanje prava civilnih žrtava rata	16

UVOD

Ovaj Vodič pripremljen je sa namjerom da svim civilnim žrtvama rata olakša ostvarivanje prava po Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom objavljenom u Službenim novinama FBiH, broj: 36/99 od 6. septembra 1999. godine sa izmjenama i dopunama objavljenim u Službenim novinama FBiH, broj 54/04 i 39/06.

U poređenju sa Zakonom o osnovama prava zaštite civilnih žrtava rata Republike Srpske u Federaciji BiH Zakonom su uređeni osnovi socijalne zaštite građana i njihovih porodica, osnovna prava iz socijalne zaštite i korisnici prava, osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite, osnovna prava civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica, finansiranje i dr.

Takođe je cijelo poglavlje III pod nazivom "Zaštita civilnih žrtava rata" posvećeno definisanju pojma, statusa i prava civilnih žrtava rata u Federaciji BiH. Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom ovaj dio je pretrpio najviše izmjena.

Zakonom se definira pojam civilne žrtve rata, kojom se smatra svaka osoba kod koje je u toku rata ili neposredne ratne opasnosti, usljed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja, nestanak ili pogibiju te osobe. Međutim, Zakon prava priznaje ograničenoj kategoriji osoba (član 54. Zakona).

Usvajanjem Izmjena i dopuna Zakona, koje su objavljene u Službenim novinama FBiH, broj 39/06, osobe koje su preživjele seksualno zlostavljanje i

silovanje definisane su kao posebna kategorija civilnih žrtava rata.

U FBiH Zakonom nije postavljeno vremensko ograničenje za priznavanje statusa civilne žrtve rata, što znači da se status priznaje i osobama kod kojih je došlo do naknadnog oštećenja organizma - ispoljene i pogoršane bolesti, dugog razdoblja liječenja, pogoršanja opšteg zdravstvenog stanja, mentalnog oštećenja i dr.

Izmjenama i dopunama Zakona iz septembra 2006. godine regulisano je da pravo na porodičnu invalidninu pripada članovima porodice nestale civilne žrtve rata do njenog proglašenja umrlom, a najdulje dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona, dakle do septembra 2008 godine.

To praktično znači da će ovo pravo porodicama prestati ukoliko do septembra 2008. godine ne pokrenu postupak za proglašenje civilne žrtve rata nestalom. Ova odredba je neusuglašena sa članom 27. Zakona o nestalim osobama BiH, pa posebno ukazujemo porodicama na ovu činjenicu.

Zbog toga sve osobe koje smatraju da ispunjavaju uslove za ostvarivanje prava propisanih Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom objavljenom u Službenim novinama FBiH, broj: 36/99 i izmjenama i dopunama objavljenim u Službenim novinama FBiH, broj 54/04 i 39/06, pozivamo da svoje zahtjeve podnesu nadležnom organu, čak i u slučajevima kada uz zahtjev ne mogu priložiti sve relevantne dokaze, jer će to moći učiniti i naknadno u skladu sa odredbama Zakona o opštem upravnom postupku.

I - Ko se smatra civilnom žrtvom rata u Federaciji BiH?

1. Čime je regulisano pitanje prava na zaštitu civilnih žrtava rata u Federaciji Bosne i Hercegovine?

- U Federaciji Bosne i Hercegovine je pitanje obima i oblika zaštite prava civilnih žrtava rata, kao i način i uslovi korištenja tog prava uređeno Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom (u daljem tekstu: Zakon) objavljenom u Službenim novinama FBiH, broj: 36/99 od 6. septembra 1999. godine sa izmjenama i dopunama objavljenim u Službenim novinama FBiH, broj 54/04 i 39/06.
- Ovaj Zakon u odnosu na Zakon o osnovama prava zaštite civilnih žrtava rata Republike Srpske uređuje i druga pitanja kao što su:
 1. temelji socijalne zaštite građana i njihovih porodica, temeljna prava iz socijalne zaštite i korisnici prava iz socijalne zaštite;
 2. osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite i invalidskih udruženja;
 3. temeljna prava civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica;
 4. temelji zaštite porodice sa djecom;
 5. finansiranje i druga pitanja od značaja za ostvarivanje osnovnih prava iz socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- Zakon je strukturalno postavljen na takav način da isključivo Glava III Zakona - Zaštita civilnih žrtava rata uređuje sva pitanja vezana za definisanje pojma, statusa i prava civilnih žrtava rata u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ovaj dio Zakona je pretrpio najviše izmjena i dopuna stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

2. Ko se smatra civilnom žrtvom rata prema Zakonu?

- Civilna žrtva rata je osoba kod koje je u toku rata ili neposredne ratne opasnosti, usljed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja ili nestanak ili pogibiju te osobe¹.
- Zakon **pravi razliku između civilne žrtve rata i priznanja statusa civilne žrtve rata**. Civilna žrtva rata je svaka osoba kod koje je u toku rata ili neposredne ratne opasnosti, usljed ranjavanja ili nekog drugog oblika ratne torture nastupilo oštećenje organizma, što uključuje mentalno oštećenje ili značajno narušavanje zdravlja, nestanak ili pogibiju te osobe.
- Istovremeno, Zakon **priznaje status samo ograničenoj kategoriji civilnih žrtava rata, a to su:**
 1. osobe kod kojih je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% ili značajno narušavanje zdravlja usljed mučenja, nehumanog i ponižavajućeg postupanja, nezakonitog kažnjavanja, protupravnog lišavanja slobode (zatvor, koncentracioni logor, internacija), prinudnog rada tokom ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti;
 2. osobe kod kojih je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u vezi s ratnim događajima (bombardovanje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.);
 3. osobe kod kojih je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% od eksplozije

¹ Član 54. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, a u vezi sa članom 6. Zakona o izmjenama i dopunama o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, Službene novine FBiH, broj: 36/99, 54/04 i 39/06.

zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata;

4. osobe kod kojih je nastupilo oštećenje organizma od najmanje 60% u vezi s diverzantskim, terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Federacije BiH;
5. članovi porodice nestale osobe, ako je nestala osoba bila civil odnosno nije bila pripadnik oružanih snaga;
6. članovi porodice osobe koja je poginula u vezi sa ratnim događajima (bombardovanje, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak).

3. Kako Zakon definiše status osoba koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje?

- Izmjenama i dopunama Zakona objavljenim u Službenim novinama FBiH, br. 39/06 definišu se kao posebna kategorija civilnih žrtava rata osobe koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje.

4. Da li je ostvarivanje statusa civilne žrtve rata u FBiH vremenski ograničeno?

- Zakon u FBiH nije postavio vremensko ograničenje za priznavanje statusa civilne žrtve rata. To znači da se status civilne žrtve rata priznaje i osobama kod kojih je došlo do naknadnog oštećenja organizma - ispoljene i pogoršane bolesti, dugog razdoblja inkubacije, gubitka ekstremiteta i vida oba oka zbog pogoršanja opšteg zdravstvenog stanja, mentalnog oštećenja i drugih oštećenja organizma kao posljedice rata ili neposredne ratne opasnosti.

5. Kakav je status pripadnika "Autonomne pokrajine Zapadna Bosna"?

- Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH

priznaje status civilne žrtve rata i pripadnicima snaga bivše tzv. "Autonomne pokrajine Zapadna Bosna", ukoliko ne ostvaruju prava po Zakonu o pravima branioca i članova njihovih porodica (Službene novine Federacije BiH, broj 33/04 i 56/05).

- U cilju ostvarenja nekih drugih prava, Zakon priznaje status civilne žrtve rata osobi kod koje je nastupilo oštećenje **organizma ispod 60% ili značajno narušavanje zdravlja.**
- Ta prava su:
 1. pravo na pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala;
 2. pravo na osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija);
 3. pravo na prioritetno zapošljavanje;
 4. pravo na prioritetno stambeno zbrinjavanje;
 5. pravo na psihološku pomoć i pravnu pomoć.

6. Kakav je položaj osoba koje su imale priznat status civilne žrtve rata po zakonima koji su se primjenjivali na teritoriji FBiH do stupanja na snagu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH?

- Ova kategorija civilnih žrtava rata ima ista prava kao i civilne žrtve rata iz perioda 1992.- 1995. u obimu i pod uslovima propisanim Zakonom.

7. Ko može ostvariti pravo na zaštitu kao civilna žrtva rata?

- Prava ostvaruju i koriste državljani Bosne i Hercegovine.

8. Da li strani državljani mogu ostvariti prava po Zakonu?

- Strani državljani koji su zadobili tjelesno oštećenje ili im je član porodice poginuo kao civilna žrtva rata imaju priznata prava utvrđena ovim Zakonom, pod uslovom da po istom osnovu ne ostvaruju prava od države čiji su državljani ili države na čijem teritoriju imaju prebivalište.
- Pravo stranih državljana je dodatno ograničeno uslovom reciprociteta.

9. Mogu li status civilne žrtve rata ostvariti osobe iz Republike Srpske i na koji način pravo ostvaruju osobe kojima je priznat status civilne žrtve rata iz FBiH, nakon povratka u RS?

- Državljanji Bosne i Hercegovine koji imaju državljanstvo Republike Srpske, a imaju prebivalište ili boravište na teritoriji FBiH, ostvaruju prava utvrđena ovim Zakonom uz uslov da ova prava nisu ostvarili u Republici Srpskoj.
- Civilnim žrtvama rata i članovima porodice civilnih žrtava rata sa privremenim boravištem na teritoriji FBiH, po povratku u njihova ranija mjesta prebivališta u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, obezbijedit će se prava koja su imali u mjestu boravišta u FBiH. O njihovom pravu odlučuje nadležna općinska služba prema posljednjem mjestu privremenog boravka, a prije povratka u RS i Brčko Distrikt.

II - Osnovna prava civilnih žrtava rata

10. Koja su prava utvrđena Zakonom o zaštiti civilnih žrtava rata FBiH?

- Civilne žrtve rata imaju sljedeća prava:
 1. ličnu invalidninu ili mjesečno lično novčano primanje;
 2. dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe;
 3. ortopedski dodatak;
 4. porodičnu invalidninu,
 5. pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,
 6. osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija);
 7. prioritetno zapošljavanje;
 8. prioritetno stambeno zbrinjavanje;
 9. psihološku pomoć i pravnu pomoć.
- Posebno je važno naglasiti da se prava pod 5,6,7,8,9 ostvaruju prema propisima o zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti, zaštiti porodice s djecom i zapošljavanju.

Pravo na ličnu invalidninu ili mjesečno lično novčano primanje

11. Da li su civilne žrtve rata s obzirom na procenat oštećenja organizma razvrstane u kategorije?

- Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim Zakonom za civilne žrtve rata, civilne žrtve su razvrstane prema utvrđenom procentu oštećenja organizma, u šest skupina, i to:
 1. skupina - invalidi sa 100% oštećenja kojima je za redovan život potrebna njega i pomoć od strane druge osobe;

2. skupina - invalidi sa 100% oštećenja organizma;
3. skupina- invalidi sa 90% oštećenja organizma;
4. skupina - invalidi sa 80% oštećenja organizma;
5. skupina - invalidi sa 70% oštećenja organizma;
6. skupina - invalidi sa 60% oštećenja organizma.

12. Koliko iznosi invalidnina civilnih žrtava rata po kategorijama?

I kategorija – civilna žrtva sa 100% invalidnina iznosi..... 514,00 KM;
 II kategorija - civilna žrtva sa 100% oštećenja invalidnina iznosi375,00 KM;
 III kategorija - civilna žrtva sa 90% oštećenja invalidnina iznosi283,00 KM;
 IV kategorija - civilna žrtva sa 80% oštećenja invalidnina iznosi..... 221,00 KM;
 V kategorija - civilna žrtva sa 70% oštećenja invalidnina iznosi164,00 KM;
 VI kategorija - civilna žrtva sa 60% oštećenja invalidnina iznosi..... 92,00KM.

13. Koliko iznosi lično mjesečno novčano primanje za osobe koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje?

- Mjesečno lično novčano primanje za osobe koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje iznosi 70% od osnovice, a to je 514,00 KM.

14. Ko osigurava sredstava za isplatu ličnih invalidnina civilnim žrtvama rata?

- Lična invalidnina utvrđuje se u mjesečnom iznosu prema kategoriji oštećenja organizma, u visini od 70% mjesečnog iznosa lične invalidnine ratnih vojnih

invalida. Prema Zakonu, 50% sredstava za lične invalidnine se osigurava iz Federalnog, a 20% iz kantonalnog budžeta, odgovarajuće kategorije utvrđene po propisima iz Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, osim u slučajevima kada se radi o civilnoj žrtvi rata koja je poginula, umrla ili nestala.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe

15. Kako se ostvaruje pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe?

- Pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe imaju isključivo civilne žrtve rata od I do IV - kategorije koje su nesposobne za vršenje osnovnih životnih potreba bez pomoći druge osobe.

16. Koliki je dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe?

- Dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe određuje se u mjesečnom iznosu u visini 70% od mjesečnog iznosa dodatka za njegu i pomoć od strane druge osobe za ratne vojne invalide, odgovarajućeg stepena invalidnosti, a to iznosi:

1. dodatak za njegu i pomoć I stepen invalidnosti iznosi.....514,00 KM;
2. dodatak za njegu i pomoć II stepen invalidnosti iznosi.....359,00 KM;
3. dodatak za njegu i pomoć III stepen invalidnosti iznosi.....257,00 KM.

Pravo na ortopedski dodatak

17. Kako civilne žrtve rata ostvaruju pravo na ortopedski dodatak?

- Pravo na ortopedski dodatak imaju civilne žrtve rata kojima je oštećenje organizma utvrđeno kao neposredna posljedica zadobivene rane, povrede ili ozljede, a što je prouzrokovalo amputaciju ekstremiteta ili teško oštećenje funkcije ekstremiteta ili potpuni gubitak vida na oba oka.

18. Koliko iznosi pravo na ortopedski dodatak?

- Ortopedski dodatak određuje se u mjesečnom iznosu, u visini 70% od mjesečnog iznosa ortopedskog dodatka za ratne vojne invalide, odgovarajućeg stepena invalidnosti.
- Tako mjesečni ortopedski dodatak iznosi:
 1. za civilne žrtve rata I stepena.....149,00 KM;
 2. za civilne žrtve rata II stepena...113,00 KM;
 3. za civilne žrtve rata III stepena....87,00 KM.

Pravo na porodičnu invalidninu

19. Ko i pod kojim uslovima ima pravo na porodičnu invalidninu?

- Pravo na porodičnu invalidninu, imaju članovi porodice civilne žrtve rata od I do IV kategorije pod uslovima:
 1. da je civilna žrtva rata imala do svoje smrti priznato pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe;
 2. da je smrt civilne žrtve rata nastupila kao posljedica rane, povrede, ozljede ili bolesti.
- Takođe, članovi porodice civilnih žrtava rata koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje imaju pravo na porodičnu invalidninu.

20. Pod kojim uslovima članovi porodice civilne žrtve rata ostvaruju pravo na porodičnu invalidninu?

- Članovi porodice civilne žrtve rata koji ispunjavaju uslove ostvaruju pravo na porodičnu invalidninu:
 1. **udovica** - kad navršši 55 godina života **ili udovac** - kad navršši 65 godina života, a i prije navršenih 55 godina, odnosno 65 godina života, ako su nesposobni za privređivanje;
 2. **djeca, usvojenici i pastorčad** - do navršene 15. godine života, odnosno ako su na školovanju do kraja propisanog trajanja redovnog školovanja, a najkasnije do navršene 25. godine života, a ako su nesposobna za privređivanje, dok ta nesposobnost traje pod uslovom da je nesposobnost nastupila prije navršene 15. godine života odnosno za vrijeme redovnog školovanja, prije navršene 25. godine života.
- Takođe u slučajevima kada je:
 1. školovanje prekinuto zbog služenja vojnog roka ili bolesti, ove osobe mogu koristiti pravo na porodičnu invalidninu i za vrijeme služenja vojnog roka, odnosno trajanja bolesti do navršene 25. godine života, a nakon toga najviše još za onoliko vremena koliko su zbog služenja vojnog roka odnosno bolesti izgubile od redovnog školovanja, ako je redovno školovanje nastavljeno prije navršene 27. godine života;

21. Kako roditelji i usvojitelji ostvaruju pravo na porodičnu invalidninu?

- Roditelji i usvojitelji imaju pravo na porodičnu invalidninu i u slučaju kada su članovi uže porodice ostvarili to pravo.

- Takođe, očuh i maćeha, koji su sa civilnom žrtvom rata živjeli u zajedničkom domaćinstvu najmanje tri godine prije njene smrti ili nestanka, imaju pravo na porodičnu invalidninu, pod uslovom da civilna žrtva rata nema roditelje ili usvojitelje.

22. Kolika je osnovica za određivanje porodične invalidnine?

- Osnovica za određivanje porodične invalidnine iznosi 70% od osnovice za određivanje porodične invalidnine za porodicu poginulog branioca, što mjesečno iznosi:
 1. za jednog člana porodice u visini 43% od osnovice..... 221,00 KM;
 2. za dva člana porodice u visini 55% od osnovice.....283,00 KM;
 3. za tri člana porodice u visini 60% od osnovice.....308,00 KM;
 4. za četiri i više članova porodice u visini 65% od osnovice.....334.00 KM.

23. Kada se vrši umanjivanje porodične invalidnine?

- Umanjivanje porodične invalidnine vrši se u slučaju kada članovi porodice i roditelji, odnosno usvojitelji kojima je priznato to pravo, imaju prihod iz radnog odnosa, penzije, obavljanja samostalne djelatnosti ili druge mjesečne prihode, čiji ukupan iznos prelazi iznos prosječne neto plate ostvarene u Federaciji BiH u prethodnoj godini.

24. Za koliko se umanjuje porodična invalidnina?

- Porodična invalidnina umanjuje se za 50% od utvrđenog iznosa.

25. Da li se porodična invalidnina dijeli ako je priznata za dva ili više članova porodice?

- Ako porodičnu invalidninu koriste dva ili više članova porodice, porodična invalidnina dijeli se na jednake dijelove.

26. Kako se obračunava invalidnina kada civilna žrtva rata ima pravo na ličnu i porodičnu invalidninu?

- Civilna žrtva rata koja ispunjava uslove za priznavanje prava na ličnu i porodičnu invalidninu na osnovu jedne ili više osoba, ima pravo na ličnu invalidninu i na jednu polovicu porodične invalidnine za svaku od tih osoba.

27. Kako se obračunava porodična invalidnina po osnovu više osoba?

- Članovi porodice, koji ispunjavaju uslove za priznavanje prava na porodičnu invalidninu na osnovu dvije ili više osoba, imaju pravo na porodičnu invalidninu za jednu osobu i na po jednu polovinu porodične invalidnine za svaku slijedeću osobu.

28. Kako civilne žrtve rata ostvaruju pravo na rješavanje stambenog zbrinjavanja?

- Kantoni su u skladu sa ovim Zakonom obavezni da pripreme Programe rješavanja prioritetnog stambenog zbrinjavanja civilnih žrtava rata, a naročito žrtava koje su svjedoci u sudskim postupcima.
- Takođe, kanton može utvrditi i druga prava utvrđena ovim Zakonom, a prema svojim mogućnostima i potrebama civilnih žrtava rata.

III - Korištenje i prestanak prava civilnih žrtava rata

29. Od kada se ostvaruju prava civilne žrtve rata?

- Prava civilne žrtve rata na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe, ortopedski dodatak i porodičnu invalidninu ostvaruju se od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za priznavanje tih prava.
- Veoma je važno istaći da je izmjenama i dopunama Zakona iz septembra 2006. godine utvrđeno da pravo na porodičnu invalidninu pripada članovima porodice nestale civilne žrtve rata do njenog proglašenja umrlom, a najduže dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona, dakle do septembra 2008. godine. Izmjene i dopune utvrđuju da će ovo pravo porodicama prestati, ukoliko u tom roku ne pokrenu postupak za proglašenje civilne žrtve rata nestalom. Ova odredba je neusuglašena sa članom 27. Zakona o nestalim osobama BiH.

30. Kako se ostvaruje pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe?

- Korisnik dodatka za njegu i pomoć od strane druge osobe, koji ispunjava uslove za ostvarivanje tog prava i po drugim propisima, može, po sopstvenom izboru, koristiti to pravo samo po jednom propisu.

31. Kako se isplaćuju novčana primanja propisana Zakonom?

- Utvrđena novčana primanja isplaćuju se u mjesečnim iznosima i to za prethodni mjesec.

32. Kome se isplaćuju novčana primanja nakon smrti korisnika?

- Dospjela, a neisplaćena novčana primanja civilne žrtve rata isplaćuju se članovima porodice koji su s

korisnikom do dana njegove smrti živjeli u zajedničkom domaćinstvu.

33. Da li se korisniku dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe isplaćuju za mjesec kada se korisnik nalazi u zdravstvenoj ustanovi?

- Dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe ne isplaćuje se za mjesec koji je korisnik proveo u zdravstvenoj ili drugoj ustanovi u kojoj mu je osigurana njega i pomoć druge osobe.

34. Kakva su prava korisnika prava osuđenog pravosnažnom sudskom odlukom na kaznu zatvora dužu od 6 mjeseci?

- Korisniku prava, osuđenom pravosnažnom sudskom presudom na kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci, ne pripadaju priznata prava za vrijeme dok se nalazi na izdržavanju kazne.
- U slučaju kada se korisnik mjesečnih novčanih primanja nalazi u pritvoru, članovima porodice koje korisnik izdržava isplaćuje se polovica tih primanja.
- Zadržana polovica primanja isplatit će se korisniku, ako krivični postupak bude pravosnažnom odlukom obustavljen, ili ako korisnik pravosnažnom presudom bude oslobođen optužbe, odnosno ako optužba protiv njega bude odbijena, ali ne zbog nenadležnosti suda.

35. Da li osobe osuđene pravosnažnom sudskom odlukom zbog ratnih zločina ili ugrožavanja ustavnog poretka i sigurnosti BiH ili Federacije BiH mogu biti korisnici prava priznata ovim Zakonom?

- Zakon propisuje da u slučaju da korisnici i članovi njihove porodice koji su osuđeni pravosnažnom sudskom odlukom zbog ratnih zločina ili ugrožavanja ustavnog poretka i sigurnosti Bosne i Hercegovine ili Federacije BiH gube ta prava, dok se osobama protiv kojih je pokrenut krivični postupak zbog navedenih

krivičnih djela ne isplaćuju novčana primanja do okončanja tog postupka.

36. Da li bračni drug stupanjem u drugi brak ili vanbračnu zajednicu zadržava svoja prava?

- Bračni drug, stupanjem u drugi brak ili u vanbračnu zajednicu, gubi prava utvrđena ovim Zakonom za civilne žrtve rata koja je ostvario kao član porodice.
- Takođe, bračni ili vanbračni drug gubi prava po ovom Zakonu i ako je napustio djecu s kojom koristi prava, zanemario njihovo izdržavanje, podizanje i odgoj. Ta prava mogu se ponovo uspostaviti ako bračni ili vanbračni drug nastavi obavljati roditeljske dužnosti za vrijeme dok se djeca koriste pravima u skladu Zakonom.

37. Da li korisnik nastavlja koristiti prava i kada napusti BiH?

- Korisniku prestaju prava napuštanjem Bosne i Hercegovine u trajanju dužem od tri mjeseca, računajući od dana napuštanja Bosne i Hercegovine. Povratkom u Bosnu i Hercegovinu korisnik može podnijeti zahtjev za ponovno uspostavljanje prava.

38. Kako se vrši prijava promjena relevantnih za ostvarivanje prava utvrđenih ovim Zakonom?

- Korisnici prava dužni su u roku od 15 dana od dana nastale promjene prijaviti nadležnom organu svaku promjenu od značaja za gubitak prava ili za smanjenje obima tog prava.

IV - Postupak za ostvarivanje prava civilnih žrtava rata

39. Ko je nadležan za odlučivanje o pravima iz ovog Zakona?

- O pravima na ličnu invalidninu ili mjesečno lično novčano primanje, dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe, ortopedski dodatak i porodičnu invalidninu odlučuje u prvom stupnju Centar za socijalni rad ili nadležna opštinska služba za upravu, prema mjestu prebivališta ili boravišta podnosioca zahtjeva.

40. Ko odlučuje o žalbama na odluke prvostepenog organa?

- Nadležni kantonalni organ uprave rješava po žalbama protiv rješenja donesenih u prvom stepenu.

41. Čime se utvrđuje status civilne žrtve rata koja ima oštećenje organizma?

- Utvrđivanje statusa civilne žrtve rata koja ima oštećenje organizma vrši se pisanim dokaznim sredstvima, izdanim u skladu sa propisima o upravnom postupku.
- Pisanim dokaznim sredstvima smatra se medicinska dokumentacija o liječenju izdana neposredno nakon nastanka oštećenja organizma, kao i odgovarajući dokaz izdan od strane nadležne institucije o nastanku okolnosti koje su dovele do oštećenja organizma.
- Važno je naglasiti da se pisanim dokaznim sredstvima smatra i dokumentacija izdana od strane nadležnih institucija, uključujući udruženja građana, nevladine organizacije ili druge ovlaštene organizacije koje se bave pružanjem pomoći civilnim žrtvama rata.

- Sva dostavljena dokumentacija je predmet provjere i revizije.

42. Šta se smatra dokazom za utvrđivanje statusa civilne žrtve rata usljed oštećenja organizma?

- Dokazom za priznavanje statusa civilne žrtve rata usljed oštećenja organizma zbog mučenja, nehumanog i ponižavajućeg postupanja, nezakonitog kažnjavanja, protupravnog lišavanja slobode u zatvoru, koncentracionom logoru, internaciji, prinudnom radu i sl., smatra se:
 1. uvjerenje Saveza logoraša Bosne i Hercegovine ili Hrvatske udruge logoraša domovinskog rata u BiH, koje se izdaje na osnovu dokaza pribavljenih iz registra Međunarodnog komiteta Crvenog križa/krsta i drugih raspoloživih dokaza o boravku žrtve torture u logoru, zatvoru, pritvoru, zatočenju, na prinudnom radu i sl., te izvorna medicinska dokumentacija koja potiče neposredno nakon nastanka oštećenja organizma.

43. Šta se smatra dokazom za utvrđivanje statusa civilne žrtve rata kada se radi o žrtvi ratnih događaja, eksplozije, zaostalog ratnog materijala, diverzantskih i terorističkih akcija?

- Dokazom za priznavanje statusa civilne žrtve rata kada se radi o žrtvi ratnih događaja, eksplozije, zaostalog ratnog materijala, diverzantskih, terorističkih akcija smatra se:
 1. zapisnik nadležne službe unutrašnjih poslova o izvršenom uviđaju na mjestu događaja ili uvjerenje lokalne službe civilne zaštite o okolnostima ranjavanja ili pogibije;

2. izvorna medicinska dokumentacija koja potiče neposredno nakon nastanka oštećenja organizma.

44. Šta se smatra dokazom za utvrđivanje prava iz Zakona kada se radi o članovima porodice nestale osobe?

- Dokazom za priznavanje prava iz Zakona kada se radi o porodici nestale osobe se smatraju dokazi utvrđeni propisima o nestalim osobama.

45. Šta se smatra dokazom za utvrđivanje statusa civilne žrtve rata u slučaju ako se radi o osobi koja je preživjela seksualno zlostavljanje i silovanje?

- Dokazom za priznavanje statusa civilne žrtve rata kada se radi o žrtvi seksualnog zlostavljanja i silovanja smatra se:
 1. uvjerenje Udruženja "Žena-žrtva rata" - Sarajevo o utvrđenom statusu i posljedicama čina zlostavljanja i silovanja;
 2. odgovarajuća medicinska dokumentacija.

46. Kakva su prava osoba kojima je u postupku revizije o vojnim invalidninama prestalo to pravo?

- Osobe kojima u postupku revizije po propisima o vojnim invalidima prestane pravo priznato po tim propisima, mogu podnijeti zahtjev za priznavanje prava po Zakonu kojim se uređuju prava civilnih žrtava rata.

47. Kako se utvrđuju oštećenje organizma civilne žrtve rata, pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe, pravo na ortopedski dodatak, kao i nesposobnost za privređivanje?

- Oštećenje organizma civilne žrtve rata, pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe, pravo na ortopedski dodatak, kao i nesposobnost za

privređivanje, utvrđuju se na temelju nalaza i mišljenja nadležne ljekarske komisije određene propisom federalnog ministra rada i socijalne politike.

48. Podliježu li rješenja o utvrđenim pravima reviziji?

- Rješenja donijeta u prvom stepenu kojima je priznato pravo podliježu reviziji. Reviziju, po službenoj dužnosti, vrši nadležni kantonalni organ uprave. Revizija odlaže izvršenje rješenja.

49. Može li civilna žrtva rata podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta oštećenja organizma?

- Ako kod civilne žrtve rata nastupe promjene vezane za oštećenje organizma koje su od uticaja na pravo utvrđeno konačnim rješenjem, civilna žrtva rata može po isteku dvije godine od dana donošenja tog rješenja, podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta tjelesnog oštećenja uzimajući u obzir nastalu promjenu.

50. Ko snosi troškove civilnoj žrtvi rata/korisniku u postupku ostvarivanja prava?

- Civilnoj žrtvi rata/korisniku prava pripada naknada troškova za prevoz u drugo mjesto, ako je od nadležnog organa upućen, odnosno pozvan u drugo mjesto radi pregleda pred ljekarskom komisijom.
- Korisnik prava, kojem je određen pratilac za putovanje ima pravo na naknadu troškova prevoza i za pratioca. Naknada troškova prevoza vrši se prema cijeni karte za prevoz autobusom ili cijeni vozne karte drugog razreda.

51. Ko vrši isplate naknada iz Zakona?

- Isplate vrši nadležni kantonalni organ uprave, a sredstva se obezbjeđuju iz federalnog i kantonalnog budžeta.

52. Ko vodi evidenciju o korisnicima i izvršenim isplatama?

- Nadležna opštinska služba vodi evidenciju o korisnicima i izvršenim isplatama, te nadležnom kantonalnom organu uprave dostavlja mjesečni zbirni izvještaj.

53. Ko snosi troškove postupka za ostvarivanje prava civilnih žrtava rata?

- Troškovi postupka za ostvarivanje prava civilnih žrtava rata po ovom Zakonu idu na teret organa koji vodi postupak.

54. Na koji način civilne žrtve rata i članovi njihovih porodica sa privremenim boravištem na teritoriji FBiH ostvaruju prava?

- Civilnim žrtvama rata i članovima porodica civilnih žrtava rata sa privremenim boravištem na teritoriju Federacije BiH, po povratku u svoja ranija mjesta prebivališta u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, osigurati će se prava koja su imali u mjestu privremenog boravišta.
- Ostvarivanje ovih prava rješava nadležna opštinska služba prema mjestu posljednjeg privremenog boravka prije povratka u Republiku Srpsku ili Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine.